مارکس و ئەنارکیزم.. بەشی یازدەیەم و کۆتایی.. و: زاهیر باهیر

نوسینی : Rudolf Rocker
ساڵی 1925

VI
بەشی یازدەیەم و کۆتایی

کاتێک شۆڕش لە ئیسپانیا لە ساڵی 1873دا هەڵگیرسا، ئەندامانی نێونەتەوەیی کە نزیکەی هەموویان ئەنارکیست بوون، داواکاریی حزبە بۆرژوازییەکانیان پشتگوێ خست و ڕێڕەوی خۆیان بەرەو دەستبەسەراگرتنی زەوی و ئامرازەکانی بەرهەمهێنانیان بە ڕۆحییەتی شۆڕشی کۆمەڵایەتییەوە پەیڕەو کرد. مانگرتنی گشتی و یاخیبوون لە ئەلکۆی، سان لوکار دی بارامێدا، سێڤیل/ ئەشبیلیە ، کارتاجێنا (Alcoy, San Lucar de Barrameda, Seville, Cartagena) و شوێنەکانی دیکە سەری هەڵدا، کە هەر دەبوایە بە خوێنڕشتن کپبکرێنەوە. بەندەری کارتاجێنا زیاتر درێژەی کێشا بە مانەوەی لە دەستی شۆڕشگێڕاندا تا دواجار کەوتە ژێر هێرشی ئاگرینی کەشتییە جەنگییەکانی پرۆسیا و ئینگلیز. لەو کاتەدا ئەنگڵس هێرشێکی توندی کردە سەر باکونینیستەکانی ئیسپانیا لە ڤۆڵکسستات (Volksstaat) و بەهۆی ئامادەنەبوونیان بۆ یەکخستنی هێزەکانیان لەگەڵ کۆمارییەکان. ئەگەر ئەنگلس تەمەنی بواری بدایە ، دەبوایە چۆن ڕەخنەی لە قوتابییە کۆمۆنیستەکانی لە ڕووسیا و ئەڵمانیا بگرتایە!!
دوای کۆنگرەی ئاهەنگگێڕانی ساڵی 1891 کاتێک سەرکردەکانی بەناو “گەنج/لاو” لە پارتی سۆسیال دیموکراتی ئەڵمانی دەرکران، بە هەمان تۆمەت کە لینین دەبوو بیکات، دژی “هەلپەرستەکان” و “کاوتسکییەکان”، پارتێکی جیاوازیان لەگەڵ ڕۆژنامەکەیان دێ سۆسیالیست (Der Sozialist) لە بەرلین دامەزراند. لە سەرەتادا بزووتنەوەکە لە ڕادەبەدەر دۆگماتیک بوو و بیرکردنەوەی نزیك بوو لە بیرکردنەوەی حیزبی کۆمۆنیستی ئەمڕۆ. بۆ نموونە ئەگەر کەسێك کتێبی پارلەمانتاریزم و چینی کرێکاری تێستلەر (Teistler) بخوێنێتەوە، ئەوا هەمان بیرۆکەکانی کتێبی ‘ دەوڵەت و شۆڕشی’

لینین-ی دێنە سەر ڕێی. وەك بەلشەفیك□ □ووسی□كان و ئەندامانی
پارتی كۆمۆنیسی ئەڵمانی، سۆشیالیستە سەربەخۆكانی ئەو سەردەمە
بنەماكانی دیموكراسیان ڕەتكردەوە، هەروەها بەشداریكردنیان لە
پەڕلەمانە بورژوازییەكانا لەسەر ئەساسی بنەما ڕیفۆرمخوازەكانی
ماركسیسزم، دایەدواوە.
كەواتا ئەنگ□لس چی دەگوت سەبارەت بەم “گەنجانە/لاوانە” كە وەك
كۆمۆنیستەكان دڵخۆش بوون بە تۆمەتباركردنی سەركردەكانی پارتی
سۆسیال دیموكرات بە خیانەت لە ماركسیزم؟ لە نامەیەكی بۆ سۆرجی
(Sorge) ، ئەنگ□لسی ب□سا□چوو لە ئۆكتۆبەری 1891 بەم شێوە
میهرەبانییە بۆی دەنوسێت “بەرلینییە نەخۆشەكان لەبری ئەوەی وەك
تۆمەتكار بمێننەوە، تۆمەتبار كراون، و وەك ترسنۆكە بێ هوودەكان
ڕەفتاریان كردووە، ئەگەر بیانەوێت هەر كارێك بكەن، ناچاربوون كە
لە دەرەوەی حیزب كار بكەن. بێ گومان لە نێویاندا دەستە و دیمەنی
پۆلیس و كریپتۆئانارکیست هەن كە دەیانەوێت لە نێو گەلەكەماندا
كار بكەن. هاوشان لەگەڵ ئەوان ژمارەیەك گەوج و خوێندكاری
هەڵخەڵ□ تێنراو و كۆمەڵێكی جیاوازی بێ ئەدەب لە جادووگەر هەن . بە
گشتی نزیكەی دوو سەد كەسن.”
بەڕاستی سەرنجڕاكێش دەبێت بزانین ئەنگ□لس بە چ وەسفێكی جوان ڕێزی
لە “كۆمۆنیستەكانی” ئەمڕۆمان دەگرت، لەگەڵ ئەوانەی كە بانگەشەی
ئەوە دەكەن “پارێزەری بنەما ماركسیستەكانن”.

VII

تایبەتمەندیكردنی / كاراكتەرایزكردنی میتۆدەكانی سۆسیال
دیموكراسی كۆن مەحاڵن. لەو بارەوە لینین یەك وشەی نییە بیڵێت و
هاوڕێ ئەڵمانییەكانیشی تەنانەت كەمتریان هەیە. دەبێ زۆر بەی
سۆسیالیستەكان گێڕانەوەی ئەم وردەكارییەیان لەبیر بێت بۆ ئەوەی
نیشانی بدەن كە ئەوان نوێنەری ڕاستەقینەی ماركسیزمن؛ هەركەسێك
زانیاری لەسەر مێژوو هەبێت لەگەڵیان هاوڕا دەبێت. ئەوە ماركسیزم
بوو كە كاری پەرلەمانیی بەسەر چینی كرێكاردا سەپاند و ئەو
ڕێگایەی دیاری كرد كە پارتی سۆسیال دیموكراتی ئەڵمانی پەیڕەوی
لێكرد. تەنها كاتێك كە تێگەیشتن لەمە هەبوو، م□□ق ت□دەگات كە
ڕێگای ڕزگاری كۆمەڵایەتی وێڕای دزایەتی ماركسیزم دەمانگەیەنێتە
خاكی بەختەوەری ئەنارکیزم.

تەواو

و: زاهیر باهیر